

Mongol megtérések

Teleki Krisztina

Nyugati kutatók szerint: 2 megtérés

Mongolok szerint: 3 megtérés

- ❑ 1. Nagy mongol birodalom előtt
(1206 előtt)
 - ❑ 2. Nagy mongol birodalom alatt
(1206-1368)
 - ❑ 3. Nagy mongol birodalom után
(15, 16, 17. századtól)
- + vallási újjáéledés 1990 után
-

Mongolok által lakott területek

- ❑ Mongólia (Mongol Köztársaság)
 - ❑ Kína (Belső-Mongólia, ÉNY-Kína)
 - ❑ Oroszország (Bajkál-tó környéke, Burjátia)
 - ❑ Afganisztán (utódállamok, mongolok szerte a világon)
-

Belső-ázsiai nomád népek buddhizmus-ismerete

- ☐ Hiungnu
 - ☐ Szienpi
 - ☐ Zsuanzsuan
 - ☐ Ujgur
 - ☐ Kitaj
 - ☐ Tangut bir. elleni támadások (1207-1209, 1226-1227)
-

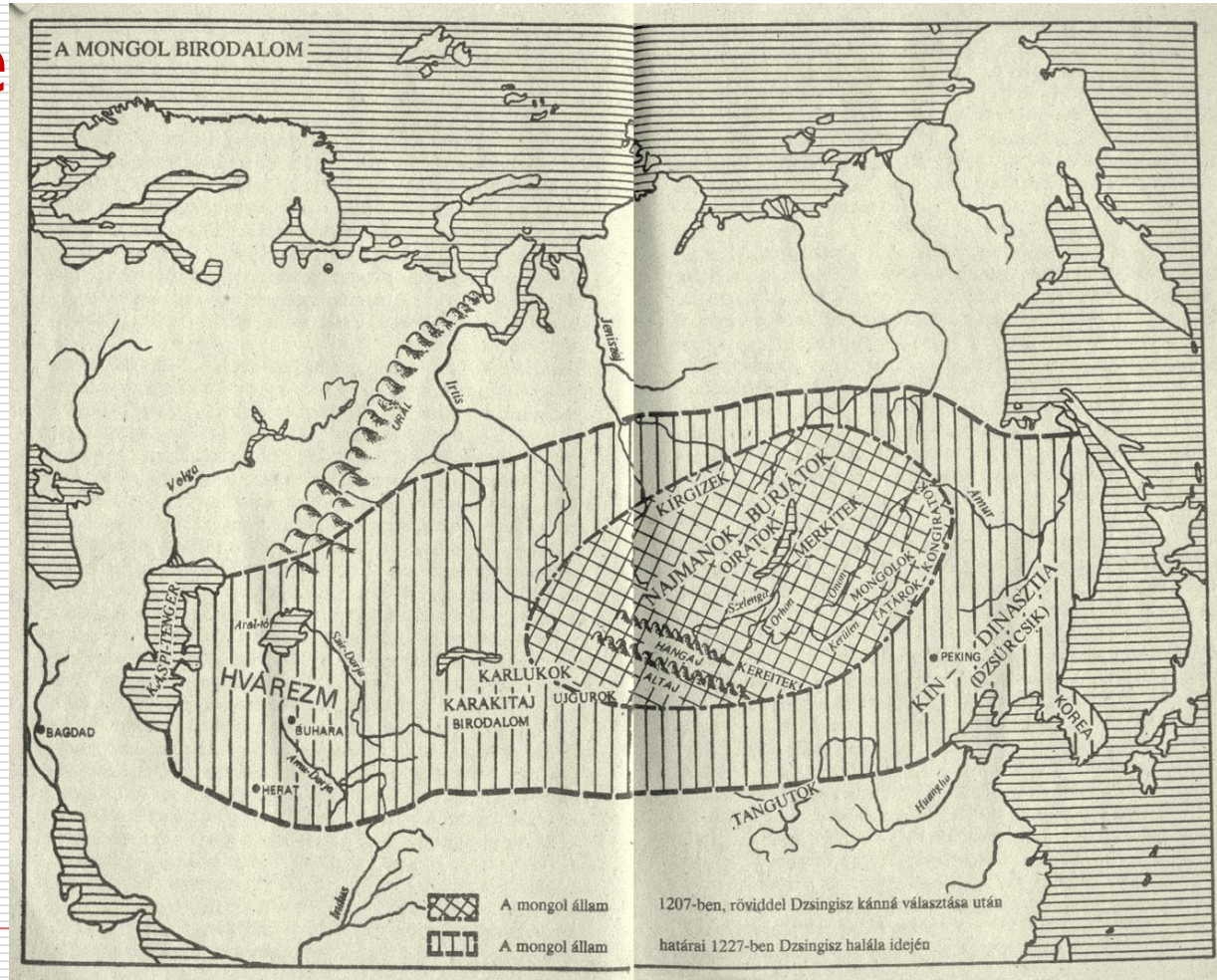
Eredménye

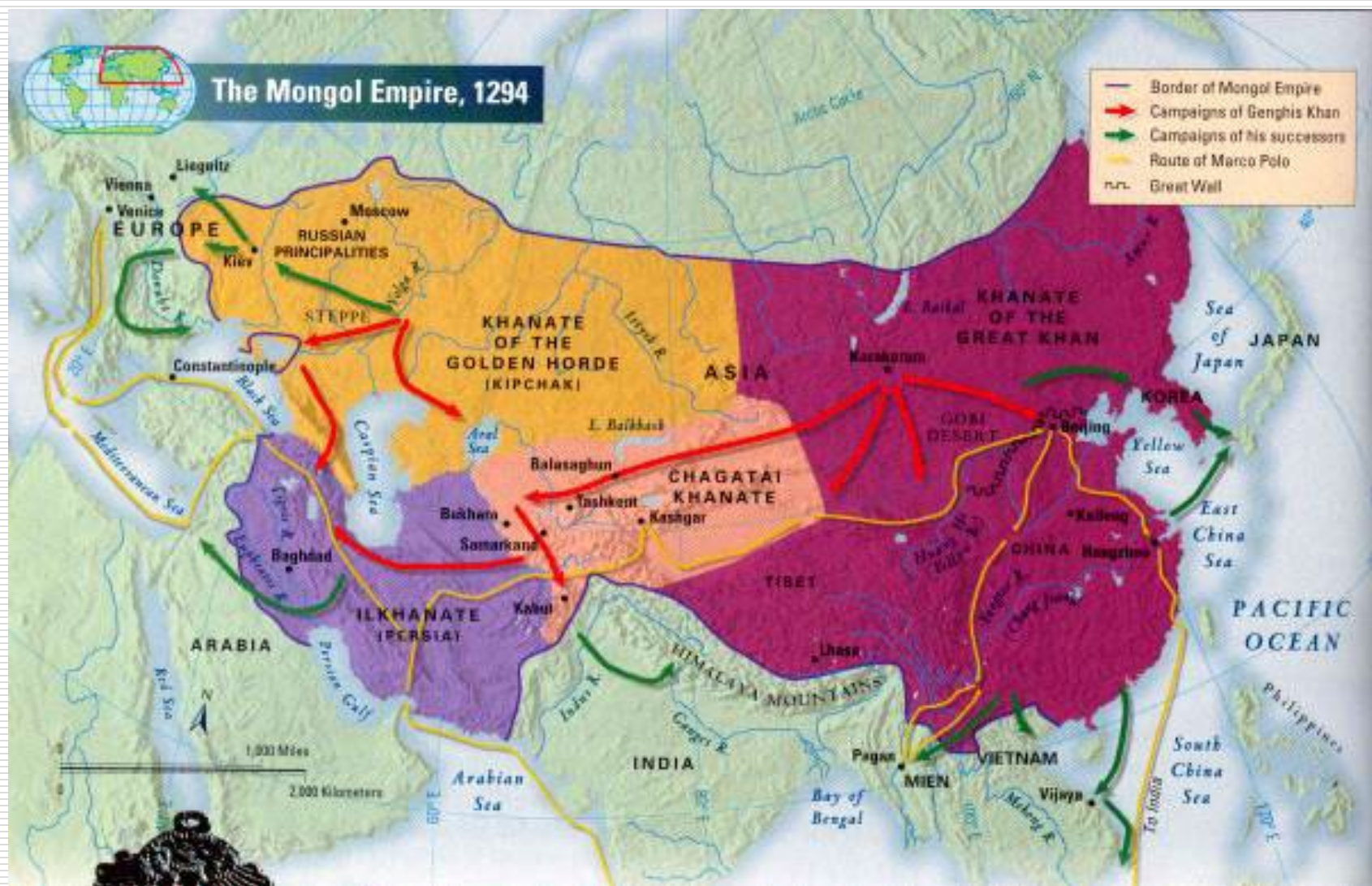
- ❑ Sztúpa romok (ujgur, kitaj kor)
- ❑ Szókingcs

Dzsingisz ideje

□ térké

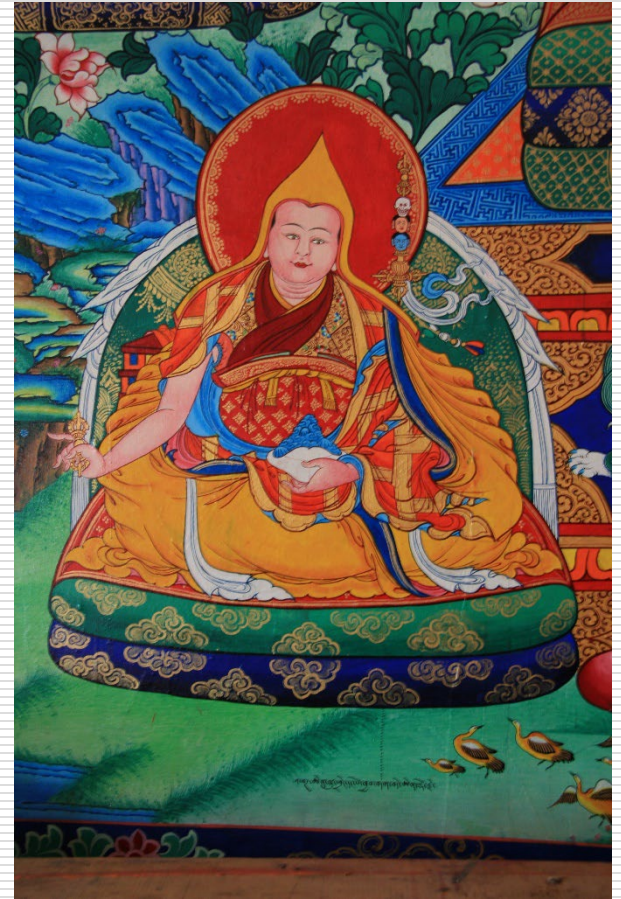
1. (2.) megtérés

- ❑ 1227-ben tibetiek követeket küldenek mongolokhoz
 - ❑ 1240. tibeti-mongol kapcsolatfelvétel Ögödej nagykán idején (1228-1241)
 - ❑ Möngke nagykán a vörössüveges Kagyüpa rendet támogatja
 - ❑ Utazók Karakorumban
 - ❑ Kukunór vidéki parancsnok, Göden kán több tibeti kolostort feléget
-

Szakja-mongol kapcsolatok

- ❑ 1247. Szakja pandita (1182-1251) tárgyal a hódítókkal: mongol-tibeti kapcsolatok kezdete
 - ❑ Tibetiek elismerték a mongol fennhatóságot
 - ❑ Szakja pandita helytartó lett
 - ❑ Szakja pandita 7 évet töltött a mongol udvarban, fordítások, pl. Szonom Gara (13-14.sz.kiemelkedő alakja: Bölcs mondások kincsestára
 - ❑ Göden halála után Kubiláj veszi át a hatalmat
-

Ujgur mongol írás

- Ujgur buddhista szókincs
 - 13-14. sz. kánonfordítás: Turfán:
Prajnyaparamita töredék,
Mandzsushri nevének elsorolása
-

Csoszki Odzer

- ❑ Öldzseit és Külüg kán szolgálatában, ujgur vagy tibeti, ujgur párhuzamos szövegek
 - Nyelvészeti munka: A szív artériája (mongol nyelv átvételének módja)
 - 1312. 1000 példányban kinyomtatták a Megvilágosodás útja c. művet (Sántideva írta 700-ban)
 - Töredékes Mahákáli himnusz
-

Kubiláj és Phagpa láma

- ❑ Megalapítja a Jüan-dinasztiát, udvarában
 - ❑ Szakja pandita unokaöccse, a Szakja kolostor főapátja: Phagpa láma (1235-1280)
-

-
- ❑ Mongol elit megismeri a buddhizmust
 - ❑ Mongol nagykán szellemi mestere, tanácsadója
 - ❑ 1270. Ü, Tsang feletti uralmat, tisri címet kap
 - ❑ Phagpa írás a bir. hivatalos írása lett
 - ❑ **Két törvény:** egyházi és világi vezetés különálló, de egyenrangú (mandzsu kor is)
 - ❑ Mongolok: vallási türelem
-

Sherab Szenge

□ Buddha 12 cselekedete

Egyéb preklasszikus művek:

Az Öt Oltalom könyve (14. sz. eleje)

Ayushi, Manzushri, Ananda: Thar pa
chen po

1368. után kiskirályságok Mongólia területén

- ❑ A Jüan-din. bukása után buddhizmus háttérbe szorul (1368)
- ❑ Cogt taidzsi

(2.) 3. megtérés

- ❑ Gelukpa rend megalakul Tibetben (Tsongkhapa), támogatókat keres
 - ❑ Tümet-mongol Altan kán (1507-1582) nagyhatalmi törekvései, sikeres hadjáratai a Ming-dinasztia ellen
 - ❑ 1578. Szönam Gyatso látogatása Altan kánnál, szövetség (térítés és politika)
 - ❑ Altan kán a Dalai láma címet adományozza a tibeti rendfőnek
-

Altan kán (1507-1582)

- Altan Kubiláj reinkarnációja
 - Altan megalapítja Khökhkhot-ot és a Siregetü kolostort, Siregetü güshi
 - Buddhizmus fontos támogatója lesz: kolostorépítés, szerzetesek, Kandzsúr fordításának megkezdése, pl. Vimalakirti szutra fordítása (Ayushi güshi)
-

-
- 1579. Aranyfény szútra
 - 16. sz. vége. A Bölcs és a balga
 - 1587. Szitátapatha, Ayushi

Shiregetü güshi

- 1612. Gyémánt Szútra
 - 1618. Milarepa életrajza, 1618.
-

-
- ❑ Ligdan kán (1604-1634), csahar mongol, vörössüvegesekeket támogatja, Kandzsúr 1628-1629, 1684-1691, Csagan Szuburgan, Gunga odzer vezeti a fordítást
 - ❑ 1718-1721. Dúcok
 - ❑ 1748. kánonkiadás (Kandzsúr és Tandzsúr), + Tsongkhapa, 2. Janjaa kutugtu művei
-

Belső-mongol területek

- ❑ Neicsi tojin (1557-1653)
 - ❑ Mergen gegen
 - ❑ Janjaa khutagt láncolata (Rol-pa'i rdo-rje, 1717-1786)
 - ❑ Mahávjutpatti, Merged garqu-yin oron
 - ❑ Pokolraszállás
-

Külső-mongol területek

- Tsogt taij (1581–1637)

- Abataj kán (1534–1589)

1586. 1. mongol kolostor: Erdene Zuu

- Öndör gegeen Dzanabadzar (1635–1723), Zaya Pandita, Lamiin gegeen

- Galdan boshigt (1644–1697), ojrátok története

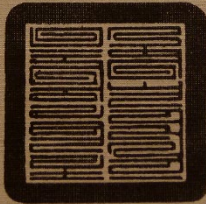
Ojrát betörések

RAPPORT PRÉLIMINAIRE
D'UN VOYAGE D'EXPLORATION
FAIT EN MONGOLIE CHINOISE
1928—1931

PAR
LOUIS LIGETI

PUBLIÉ PAR LA SOCIÉTÉ KÖRÖSI-CSOMA

Bibliotheca Orientalis Hungarica III

CATALOGUE
DU
KANĴUR MONGOL IMPRIMÉ

PAR
LOUIS LIGETI
professeur à l'Université de Budapest
membre de l'Académie des Sciences de Hongrie

VOL. I
CATALOGUE

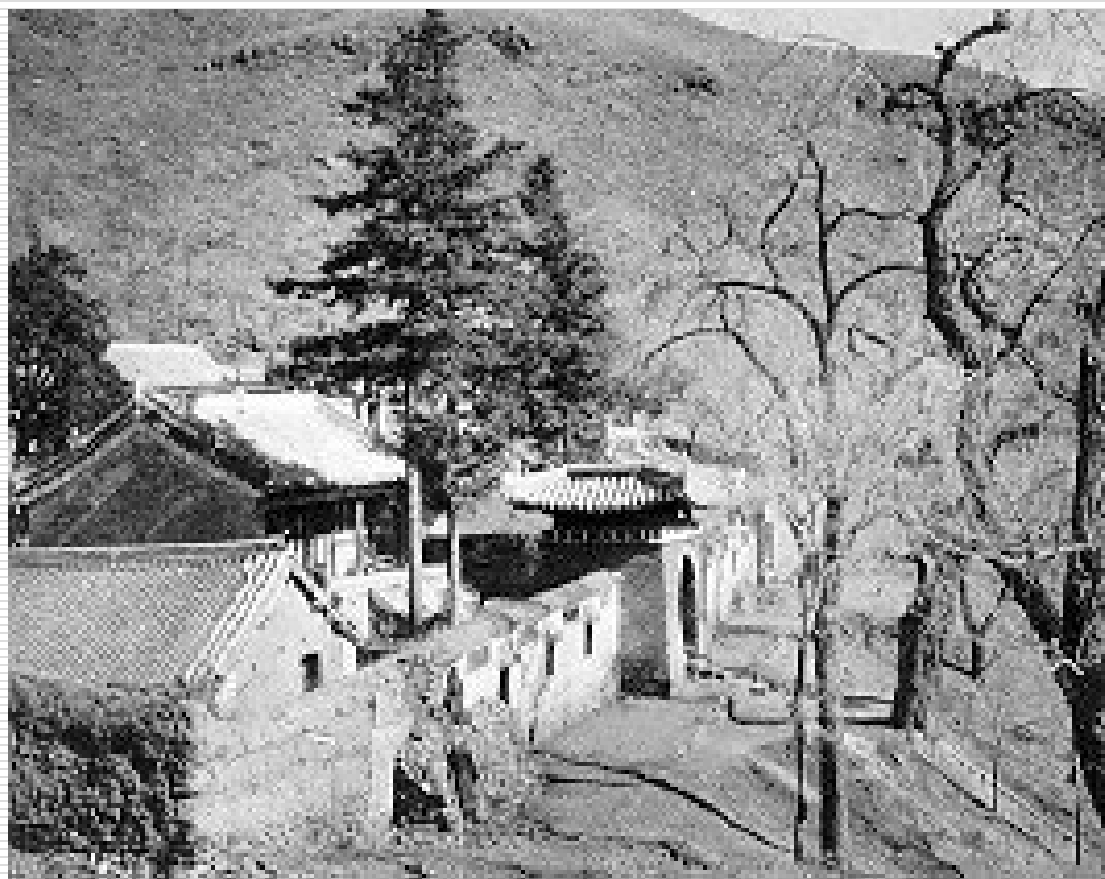
BUDAPEST, 1942

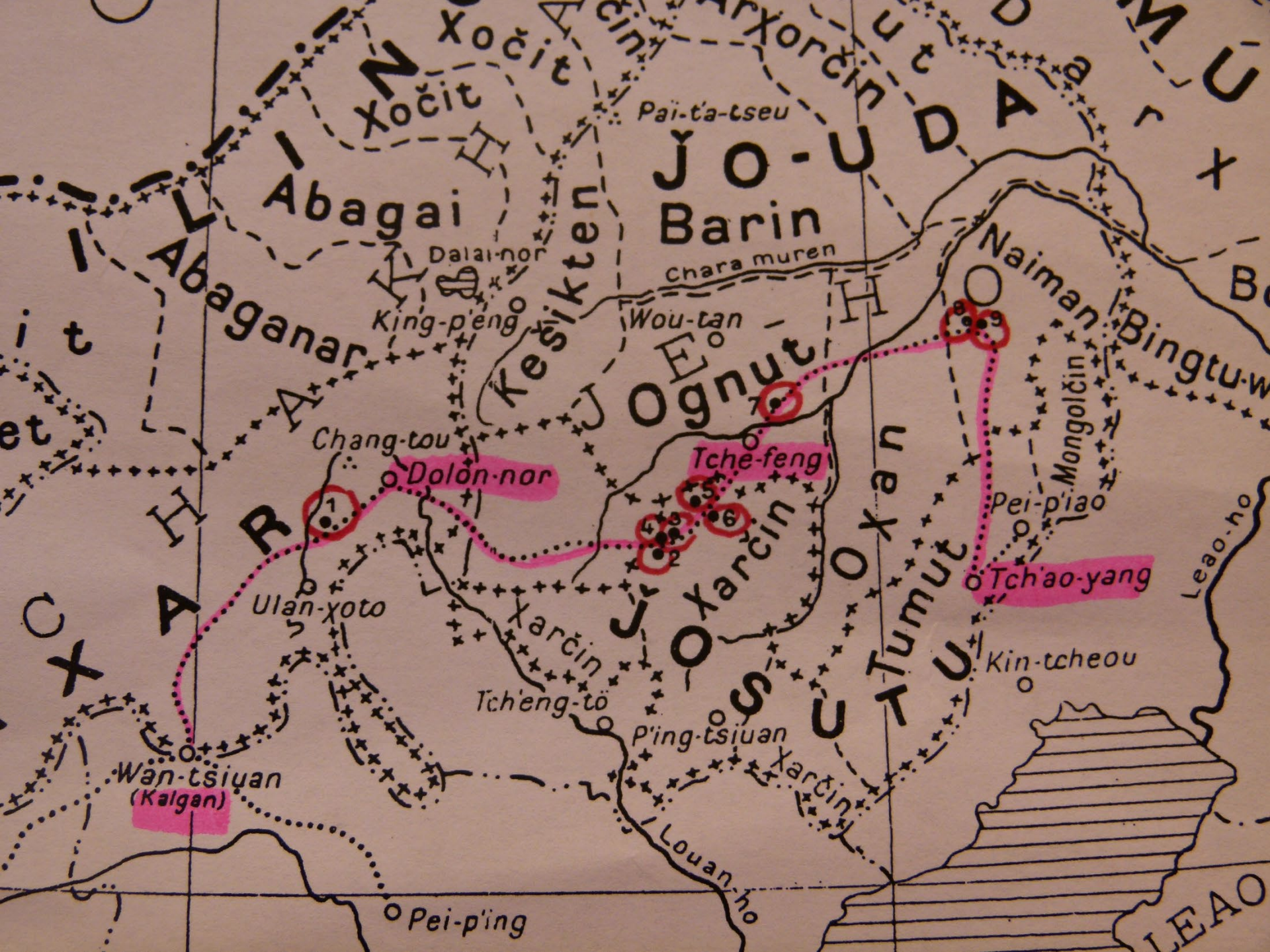
1929. augusztus – 1930. Belső-Mongólia lámakolostorai

Cél: szent iratok, elsősorban a mongol Kanjur tanulmányozása

Útvonal: Peking – Kalgan – Malgai miao – Dolonnór

- ☐ Malgai-miao
- ☐ Xarčin-wang-miao
- ☐ Lin-yue-sseu
- ☐ Si-fou miao
- ☐ Long-tsiuan-miao
- ☐ Kouang-fa-hong-fou-sseu
- ☐ Hong-miao
- ☐ Wang-tseu-miao
- ☐ Pei-tseu-miao

Láma miao (szept.-nov.), Dolonnór, Buyandelger láma vendége
Xarčin wang miao (dec.-febr), Jarimpil láma vendége
újévi szertartás

Tsam tánc, Maitreya körmenet.

Kandzsúr katalogizálásának megkezdése

•

- Kungjefúi khuwilgaan kolostora (március)
- Aryabaliin agui kolostor (március), a *tsorj* láma vendége
- Nyútoukoumen, az orvos láma vendége
- Jonsunszi/Csaojang/Csortensüm (május), Deva csenpo csillagjós

Isabelle Charleux

TEMPLES ET MONASTÈRES DE MONGOLIE-INTÉRIEURE

Éditions du Comité des travaux historiques et scientifiques
Institut national d'histoire de l'art

-
- ☐ „Minden lámakolostor kis falu, közepén templomokkal,
 - ☐ körülötte lámák lakásával, házaival.”

 - ☐ Kolostortípusok:
 - ☐ császári kolostorok
 - ☐ a fejedelemségek (*khoshuu*) kolostorai
 - ☐ szent, újjászülető lámák (*khutagt khuwilgaan*) kolostorai,
 - ☐ alárendeltjei (*shaw*)

 - ☐ A mongol buddhizmus szimbólumai, hangszerei, szentélyei,
 - ☐ szertartásai

 - ☐ Az 1920-as évek mongol kolostorainak hétköznapija,
 - ☐ a lámák mindennapi élete, világiak bemutatása

 - ☐ „A süllyedő mongol kolostori világ”
-

Xinjiang-Ujgur Autonóm terület, Kukunór környéke és egyéb területek

Kalmükia

